

НЕСКО С.І., к.філол.н, доцент

НІКІФОРОВА Д.Ю., студентка

Український державний університет залізничного транспорту

Харків, Україна

ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Лінгвістика розкриває найважливіші аспекти будови та функції мови і базується на деяких правилах семіотики – науки, що вивчає різні системи знаків. Знаки – це матеріальні об'єкти, які пов'язані з певним розумовим змістом, концепцією чи ідеєю класу інших об'єктів або окремих об'єктів у нашій свідомості.

Мова – найважливіша і найскладніша знакова система, за допомогою якої можна сприймати та інтерпретувати інші типи символів. Значення мовних знаків є загальним відображенням гіперлінгвістичної реальності і пов'язане з іншою узагальненою формою мислення – поняттями.

У логічному сенсі суб'єкта ми можемо розрізнити денотат та сигніфікат (характеристики об'єкта, які складають узагальнене ім'я). Довільність знака визначає його асиметрію: форма може мати кілька взаємопов'язаних значень (полісемія) або виражати абсолютно різні значення (омонімія). Через однакове положення в системі (зв'язок парадигми) або через загальне використання в мові (синтагматичний зв'язок) мовні одиниці з'єднані між собою. Фактичне використання символів мови визначається специфікацією мови або «узус».

Основна можливість спілкування, незважаючи на часткову втрату переданої інформації, вказує на неточність «теорії неперекладальності». Переклад є засобом забезпечення міжмовної комунікації, тобто спілкування між людьми, які говорять різними мовами. У сучасних перекладацьких дослідженнях визнається фундаментальна перекладність відповідного змісту оригіналу з можливими упущеннями, доповненнями та змінами певних елементів переданої інформації.

Окрім перекладу, форми мовного посередництва, що розглядаються в сучасних перекладацьких дослідженнях, характеризуються тим, що зміст оригіналу, його структурування, стиснення чи узагальнення обробляються за певними правилами. Тому їх зазвичай називають «адаптивним перенесенням» або «адаптивним перекодуванням» і протиставляють «фактичному перекладу».

Особливістю перекладу є його призначення – служити повноцінною комунікативною заміною оригіналу. Звідси – можливість телеологічного визначення перекладу: «Переклад – це вид діяльності лінгвіста, в якому текст

створюється іншою мовою, щоб замінити оригінал який буде комунікативно еквівалентним останньому».

Положення сучасної лінгвістики щодо семіотичної природи мови та використання мовних знаків та структур у процесі вербальної комунікації створюють концептуальну основу для вивчення найважливіших аспектів перекладу, мовного механізму та комунікативної ролі перекладу.

НЕСКО С.І., *к.філол.н, доцент*

КРОПОТІНА Є.С., *студентка*

Український державний університет залізничного транспорту

Харків, Україна

ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

Прагматика – це ставлення учасників комунікації до процесу мовлення та відтворювального тексту. Характер такого впливу визначається трьома основними факторами: зміст висловлювання, характер знаків та рецептор, що сприймає той чи інший знак. Під час перекладу зміст переадресовується іншому реципієнту з урахуванням прагматичних відносин мови перекладу. Таким чином відбувається прагматична адаптація вихідного тексту, де враховується культурна, соціальна та ін. розбіжності між текстом перекладу та оригіналом. Перед виконанням видозмін, перекладач виконує прагматичний аналіз, що може визначити, яка інформація мусить бути вилучена або змінена.

Види визначення прагматики:

- 1) прагматика, як пізнання мовної структури, їхнього контекстного вживання та пояснення мовних засобів в комунікативних контекстах;
- 2) прагматика, як реальне спілкування, що обумовлює вибір мовних засобів для вирішення комунікативних проблем;
- 3) прагматика, як вивчення евентуальних можливостей впливу мови на людину;

Під час роботи з перекладом відбувається зберігання прагматичного потенціалу оригіналу або відтворення іншого, що більш-менш незалежний від прагматики вихідного тексту.

Для характеристики перекладацького процесу використовуються терміни:

Адекватний – переклад, що задовольняє всі вимоги та оставлену прагматичну задачу;